

Andet Afsnit.

Universitetets, Kommunitetets og den polytekniske Læreanstalts økonomiske Anliggender.

A. Almindelige Bestemmelser og Forhandlinger samt Afgjørelser af enkelte Tilfælde.

1. Omfordeling af Arbejdskræfterne i Kvæsturen.

Under 16. Juli 1878 indgav Universitetsbogholder Hørring til Kvæstor et Andragende til Ministeriet om en forandret Fordeling af den Arbejdskraft, som allerede var tilstede i Kvæsturen. Det ham paahvilende Arbejde var, siden han tiltraadte Embedet, betydelig steget, hvad der dels kunde paavises af Hovedbøgerne, dels vilde fremgaa ved en Sammenligning af Regnskabsoversigternes Indhold forhen og nu. En grundig Kundskab hertil vilde vel kun kunne indhøstes ved et nøje Gjennemsyn for flere Aar af selve Hovedbøgerne og Oversigterne, men da Regnskabsoversigterne fra 1862—63 til 1875—76 inkl. bestandig vare indførte i Hovedbøgerne af hans nu værende Assistent, altsaa med samme Haandskrift, kunde allerede en rent kvantitativ Sammenligning af det Omfang, som de Oversigten ledsagende Regnskabsforklaringer indtog, vise Arbejdets Stigen. Han havde derfor ladet udarbejde en Fortegnelse, der viste Antallet af Hovedbogsfolier, som vare beskrevne med de til Oversigten knyttede forklarende Anmærkninger for samtlige Aar, i hvilke ogsaa Sorø Akademis og det lærde Skolevæsens Regnskaber vare aflagte i Kvæsturen. Af denne fremgik, at der for 1875—76 gaves heved $\frac{1}{3}$ mere Forklaring end for 1867—68. Allerede før denne Stigen havde det været erkjendt, at saa vel Bogholderen som hans Assistent havde deres hele Tid optaget, og det vilde derfor ikke kunne forundre, at Arbejdets Forøgelse ikke blot havde stillet større Fordringer til Arbejdsevnen hos dem begge, end billigt var, men at det tillige var gaaet ud over Bogholderens Embedsgjerning, saaledes at denne for en Del ikke var blevet besørget som den burde være, for saa vidt Regnskaberne ikke vare indsendte i rette Tid og Overførelsen fra Kontrassebog til Hovedbog var sket senere end den burde.

At Regnskabernes Indsendelse var blevet forsinket, laa dels deri, at deres Omfang var steget, saa at det havde taget længere Tid baade at udarbejde og

renskrive dem*), dels i, at Tillægsbevillingerne ofte kom saa sent. Naar saaledes Seminariefondens Tillægsbevilling for 1877—78 først d. 10. Juli 1878 havde kunnet komme fuldt til sidste Udbetaling, kunde selvfølgelig Seminariefondens og dernæst Sorø Akademis Regnskaber ikke være færdige til Udgangen af Juni Maa- ned. For saa vidt Hovedbøgerne ikke førtes saaledes à jour, som hans Instrux foreskrev, henlede han først, til Forklaring af, at Kvæsturens Forretningsgang desuagtet havde kunnet bevare en Sikkerhed, som vistnok var anerkjendt, Op- mærksomheden paa, at der med Bogholderens Hjælp blev af Kassekontrolløren ført nøjagtig Bog over Udgifterne, saa vel de udbetalte som de kun anviste, paa samtlige Konti, hvis Status det var af Vigtighed at kjende; det var nemlig ham, der stod til Ansvar for, at ingen Anvisning forelagdes Kvæstor, uden at det paa- gjældende Beløb var disponibelt; men Bogholderen var ved sin Instrux forpligtet til at overføre fra Kassebog i Hovedbog »snarest muligt og, med Undtagelse af Finansaarets Begyndelse og Terminstidene, i det seneste inden 8 Dages Forløb«. Naar da Hovedbøgerne ikke vare og ikke kunde være førte til den Dag i Dag, saa var det for det løbende Aar ikke Hovedbøgerne, men Bogholderen selv eller hans Assistent, der skulde adspørges; thi kun disse kunde vide, hvad der uden for det i Hovedbøgerne allerede indførte var at tage i Betragtning ved et Spørgs- maals Besvarelse. Det var paa Bogholderens Opgivelse, at Vægten maatte læg- ges, og at der i disse havde været nogen Fejl, erindrede han ikke. En ganske anden Sag var det, at det naturligvis hørte til god Orden, at Hovedbøgerne saa vidt muligt vare à jour; Savnet heraf følte i høj Grad af Bogholderen selv. De Vanskeligheder, som dette Savn medførte, vare endnu ikke voxede ham over Hovedet; men han frygtede for, at det kunde ske, og erkjendte, at en For- andring ogsaa i dette Punkt maatte indtræde.

De Mangler ved hans Embedes Besørgelse, som han havde gjort Rede for, vilde kunne afhjælpes enten ved en fuldstændig Reduktion i Regnskabsoversigterne eller ved forøget Assistance. Den først nævnte Fremgangsmaade turde han ikke foreslaa. Det havde sine store Fordele, at Regnskabsoversigterne vare vidtloftige, dels af Hensyn til Statsrevisionen, dels fordi det, under de stærke Angreb, som Stiftelsernes selvstændige Bestaaen under Kultusministeriet havde været Gjenstand for, næppe havde været uden Betydning, at Kvæsturens Regnskabsoversigter vare øjensynlig loyale og gave en i enhver Enkelthed udført Skildring af Forholdet mellem Bevilling og Regnskab. Der var desuden saa meget mindre Grund til at slaa ind paa denne Vej, som den Assistance, han behøvede, allerede havde i Kvæsturen.

Da Sorø Akademis og det lærde Skolevæsens Regnskaber bleve lagte ind under Kvæsturen, bleve dennes Forhold ordnede ved Ministeriets Resol. af 10. Marts 1862**). I Følge denne erholdt Kvæstor, som hidtil havde haft en Assi- stent og en Skriver, for Fremtiden en Fuldmægtig, en Assistent og en Skriver, hvorhos den for Kassereren og Forvalteren fælles Skriver blev for den Tid, hvori disse ikke behøvede hans Tjeneste, stillet til Kvæstors Disposition, en Ret, der

*) I sidst nævnte Henseende oplyste han, at der skulde leveres 4 Afskrifter for Uni- versitetet og Kommunitetet og 3 for samtlige øvrige 8 Fonds, undtagen Metro- politanskolen, der kun krævede 2.

***) Lindes Medd. 1857—63 S. 612—17.

dog i Virkeligheden ikke benyttedes. Bogholderen derimod, som hidtil havde haft en Skriver fælles med Kassereren, erholdt fremtidig en Skriver udelukkende til sin Tjeneste og desuden til Extraskriveri 200 Kr. Ved denne efter den da værende Kvæstors Forslag skete Ordning havde det næppe været tilstrækkelig betænkt, at Godsets Overgang til Kapital nødvendigvis maatte medføre, at Byrden ved det daglige Arbejde faldt over paa Bogholderiet. Et afgjort Misforhold i Fordelingen af Assistance mellem Kvæstor og Bogholder havde i ethvert Fald Erfaringen vist, idet det længe havde været erkjendt, at den Kvæstor tildelte Assistentplads var for ham overflødig. Han androg derfor om, at denne Plads maatte blive ham overladt som Assistentplads med den nu værende Lønning 1,272 Kr. aarlig, dog saaledes, at han desuagtet fremdeles beholdt de 200 Kr., som hidtil havde været ham tillagte til Extraskriveri. Derhos androg han om, at hans hidtil værende Assistentplads maatte blive normeret som Fuldmægtigplads. Ved den oven nævnte Resol. 10. Marts 1862 betegnedes denne Plads som en Skriverplads, med en aarlig Lønning af 800 Kr. foruden Sædtillæg; men under Forholdenes eget Tryk omformede den sig til en Assistentplads. Da det nu, lige fra den Tid, Sorø Akademis Regnskab kom ind under Kvæsturen, havde været betroet denne Mand at indføre de af Sorø Akademis c. 1450 Prioritets Obligationer erlagte Renter i Hovedbogen litr. B, ligesom han allerede under den forrige Bogholder foretog Optællingen i denne, et betydeligt og vanskeligt Arbejde, og da han i dennes som i hans egen (Hørrings) Tid havde foretaget det samlede Uddrag af de lærde Skolers Regnskaber, hvorpaa Udarbejdelsen af det lærde Skolevæsens Hovedregnskab støttede sig, vilde deraf formentlig fremgaa, at Pladsen med Føje vilde kunne normeres som Fuldmægtigplads. Efter at have foretaget en Sammenstilling af, hvad hans Assistent og Kvæstors Fuldmægtig havde oppebaaret i Lønning og Gratiale, af hvilken fremgik, at den første havde oppebaaret lidt mere end den sidste, indstillede han, at Lønningen for den eventuelle Fuldmægtigplads fra 1. Apr. 1879 at regne maatte forhøjes fra 1872 Kr. til 2024 Kr., idet han forbeholdt sig, naar Lejlighed dertil maatte gives, at indkomme med Andragende om yderligere Lønningsforhøjelse.

Endnu et Punkt henlede han Opmærksomheden paa. Ved den sidste Besættelse af Kassererposten blev Kassererens Expeditionstid forlænget med 1 Time, saaledes at den blev Kl. 9—2 i Stedet for Kl. 9—1. Dette skete næppe af Hensyn til, at Kassekontrollørens og Forvalterens Kontortid allerede tidligere var fra Kl. 9—2; at disse havde en længere Kontortid end Kassereren, var formentlig, for at de i Timen, efter at Kasseexpeditionen var endt, kunde udføre de ikke faa sammenhængende Arbejder, der paahvilede dem. Det var maaske tvivlsomt, om Kassetiden overhovedet burde have været forandret, eller i alt Fald forandret paa denne Maade. Sikkert var det, at hin Forlængelse af Kassetiden havde haft en gennemgribende Indflydelse paa saa vel Kassekontrollørens som navnlig Bogholderens Forretningsgang. Saa længe nemlig Kassen var aaben, havde Kassekontrolløren en ubetinget Ret til at beholde Kontrakassebøgerne. Efter endt Kassetid kunde han vel have Brug for en enkelt Bog ad Gangen ved de sammenhængende Arbejder; men de øvrige kunde Bogholderen benytte, og efter endt Kassetid Kl. 1 kunde Bogholderen tidligere tage fat paa Overførelsen til Hovedbogen. Nu vare derimod Kontrakassebøgerne først Kl. 2 til Raadighed, men heller ikke da kunde Bogholderen begynde sin Bogføring. Sagen var nemlig den,

at Kvæstors Personale foruden Formiddagskontortiden Kl. 9—2 endnu havde en Eftermiddags Kontortid fra Kl. 4—7, hvilken sidste næppe var nødvendig. I Mellemtiden skulde Lokalet, af Hensyn til det Personale, der skulde komme om Eftermiddagen, udlufte, og Kvæstor havde derfor modsat sig, at der blev arbejdet i denne Mellemtid. Ikke engang efter Kl. 4 kunde han gjøre sikker Regning paa at disponere over en bestemt Kontrakassebog; thi heller ikke Kassekontrolløren kunde arbejde i Mellemtiden og kunde derfor først efter Kl. 4 tage fat paa det Arbejde, som han tidligere kunde udføre eller dog væsentlig fremme i Timen 1—2. Naar da Resultatet blev, at Bogholderen først hen paa Eftermiddagen kunde begynde paa sin Bogføring for i travle Tider først ud paa Natten at blive færdig dermed, vilde det være billigt, om han om Formiddagen nogenlunde kunde indrette sin Tid.

I hans Instrux af 9. Juli 1868 var overført den i en tidligere Instrux for Universitetsbogholderen indeholdte Bestemmelse, at »Bogholderen skal være tilstede paa Kontoret hver Søgnedags Formiddag fra Kl. 9—2«. Den da værende Bogholder ved Universitetet var imidlertid tillige Kassekontrollør ved den almindelige Skolefond, Sorø Akademis Depositum og den polytekniske Læreanstalt og som saadan ligefrem knyttet til de løbende Expeditioner. Men i Mellemtiden mellem disse 2 Instruxer laa Ministeriets Resol. 10. Marts 1862 angaaende Forholdenes Ordning ved Sorø Akademi og det samlede lærde Skolevæsens Optagelse i Kvæsturen, og i denne Resolution sagdes det udtrykkelig, at Bogholderen ikke havde med de løbende Expeditioner at gjøre, men dog »i Almindelighed« skulde være tilstede paa Kontoret i den sædvanlige daglige Kontortid, og i øvrigt naar Kvæstor fandt det fornødent. Ved disse Ord »i Almindelighed«, — der ikke i samme Resolution vare tilføjede for Forvalteren, som derimod ubetinget tilpligtedes at være tilstede i Kvæsturen i den daglige Kontortid, — var taget det af ham som billigt betegnede Hensyn til, at Bogføringen væsentlig maatte falde paa Eftermiddagen, et Hensyn, som den Gang, da Kassetiden endnu kun var fra Kl. 9—1, endda ikke var nær saa vel begrundet som nu.

Efter sluttelig at have bemærket, at han vilde blive noget bedre stillet, naar han havde en Fuldmægtig, der fra Kl. 9—2 i hans Fraværelse og paa hans Ansvar kunde give de Oplysninger, som maatte ønskes, indstillede han:

1. at den Kvæstor ved Ministeriets Resol. 10. Marts 1862 tillagte Assistentplads maatte med sin nu værende Lønning 1272 Kr. blive henlagt til Bogholderembedet, saaledes at Bogholderen fremtidig antog Assistenten og var berettiget til at afskedige den nu værende Assistent, dog at den ham af Kvæstor givne Ret til at opsiges med 3 Maaneders Varsel blev ham forbeholdt;
2. at den Bogholderen for Tiden tillagte Assistentplads normeredes som en Fuldmægtigplads, der blev besat af ham, saaledes at Lønnen, fra 1. Apr. 1879 at regne, forhøjedes fra 1872 Kr. til 2024 Kr., at udrede med Halvdelen af Universitetets og Halvdelen af Kommunitetets samlede Lønningssum; samt i Forbindelse hermed,
3. at den i Bogholderens Instrux af 9. Juli 1868 § 10 indeholdte Bestemmelse, at »Bogholderen skal være tilstede paa Kontoret hver Søgnedags Formiddag fra Kl. 9—2« blev forandret derhen, at »Bogholderen eller hans Fuldmægtig skal være tilstede paa Kontoret hver Søgnedags Formiddag fra Kl. 9—2«.

Kvæstor, Justitsraad Gede, indsendte dette Andragende til Ministeriet under 16. Decbr. Han udtalte, at der til en Post som den her omhandlede krævedes en øvet, forretningsdygtig Mand, der forenede Nøjagtighed og Paalidelighed med varm Interesse for Forretningerne og en stor Udholdenhed, idet det i Aarets første Halvdel ofte var nødvendigt at arbejde 9 Timer daglig, medens man i den øvrige Del kunde nøjes med 7 à 8 Timer daglig. Med en saadan Arbejdstid vilde Instruxens Bestemmelser baade med Hensyn til Bøgernes Førelse og Tiden for Regnskabernes Indsendelse formentlig kunne overholdes, navnlig naar der paa Grund af den paaberaabte Forøgelse af Arbejdet blev givet Henstand med Regnskabernes Indsendelse til d. 15. Juli i Stedet for, som nu, den 30. Juni. Skulde der som Følge af sene Tillægsbevillinger eller andre Bogholderen utilregnelige Omstændigheder af Ministeriet blive givet Udgiftsordrer saa sent, at Regnskaberne ikke kunde afsluttes i den befalede Tid, var Bogholderen selvfølgelig uden Skyld.

Med Hensyn til den paaberaabte Forøgelse i Arbejdet ved Bogholderiet bemærkede han, at der ikke, efter at Bogholder Hørring var tiltraadt, var indkommet nye Kasser under Kvæsturen, og at der heller ikke gaves flere Afskrifter af Regnskabsoversigterne, end før han tiltraadte. Imidlertid var det jo naturligt, at Arbejdet forøgedes, efter hvad Tiden førte med sig. De væsentligste Forøgelser, efter en Sammenligning mellem Finanslovene for 1867—68 og 1878—79, vare følgende:

Ved Universitetet var der tilkommet Udgifterne til faste Censorer ved de forskellige Embedsexamina, og derhos var der blevet og vilde fremdeles blive en Del mere Arbejde ved Forskudskontoen som Følge af, at der nu skete flere Indholdelser og Indbetalinger til Livsforsikringsanstalten end tidligere, dels ved Tilgang af flere Personer, hvortil navnlig Bestillingsmændenes Selvpensionering medvirkede, og dels fordi mange nu havde ladet sig tegne til maanedlig Indbetaling til Anstalten.

Ved Kommunitetet var der tilkommet den nye store 2den Udgiftspost til Understøttelser for studerende m. v., der gav et ikke ganske ringe Arbejde, især hvor der skulde ske maanedlige Udbetalinger.

Ved Sorø Akademi var der tilkommet Tilskud til nogle private Realskoler, til fattige Elever ved Folkehøjskoler, til Seminarister, Skolelæreres og Folkehøjskolelæreres videre Uddannelse m. v., til Lærerinders videre Uddannelse samt til Fagskoler og Tegneskolen for Kvinder, end videre Mellemværendet med det kgl. Theater og i 11. Decbr. Termin 1877 Akademiets og Kommunitetets Overtagelse af den store Mængde smaa Panteobligationer fra den sjællandske Bondestands Sparekasser.

Ved det lærde Skolevæsen: Udgiften til Censorer ved Afgangsexamina m. v. og Bidrag til nogle private Realskoler.

Ved Døvstummeinstituttet: et Antal flere Elever i Forstander Kellers Skole.

Ved Seminariefonden: Udgifterne ved Skolelærer-Examenskommissionen og til Censorer ved Skolelærer- og Skolelærerindeexamen.

Endelig gav Indførelsen af de nye Renteterminer nogen Ulejlighed, naar Stiftelsernes Panteobligationer overtoges af nye Ejere. For 1874—75 og ved Legatregnskabet for 1875 havde derhos Bogholderen og det øvrige Personale et ikke ubetydeligt Arbejde i Anledning af Møntreformen.

Ved en Optælling af de beskrevne Sider i Hovedbøgerne, indtil hvor Indførelsen af Afslutningen begyndte, havde det vist sig, at der i Aarene 1868—69 til 1877—78 inkl., sammenlignet med 1862—63 til 1867—68 (det sidste Aar, for hvilket den forrige Bogholder aflagde Regnskab), havde været en Stigning af 73 Sider i Gjennemsnit aarlig eller $\frac{1}{24}$ mere. Sammenholdtes de 2 enkelte Aar 1867—68 med 1877—78, hvilket sidste havde det højeste Sidetal, blev Forøgelsen 123 Sider, hvoraf de i 11. Decbr. 1877 overtagne 114 Stkr. Panteobligationer fra den sjællandske Bondestands Sparekasse optog 24 Sider, fornemmelig i Akademiets Hovedbog B. Herved havde Bogholderens Assistent faaet en Del forøget Arbejde ved det aarlige Anlæg af Hovedbøgerne og ved Indførelsen af Renterne i sidst nævnte Hovedbog, ligesom selvfølgelig ogsaa Bogholderen havde faaet mere at overføre fra Kontrakassebøgerne til Hovedbøgerne, hvilket sidste Arbejde dog mærkedes mindre, fordi det var jævnt fordelt paa største Delen af Aaret. Hvad angik Anmærkningerne til de aarlige Regnskabsoversigter, viste Bogholderens Fortegnelse, at der for 1868—69 til 1875—76, sammenlignet med 1862—63 til 1867—68, var en aarlig Tilvæxt i Gjennemsnit af $28\frac{3}{4}$ Sider eller lidt over $\frac{1}{5}$ mere. Sammenholdes 1875—76 med 1867—68 viste der sig en Tilvæxt af 34 Sider. Af denne Forøgelse af Regnskabsanmærkningerne hidrørte ca. 7 Sider fra den efter Statsrevisionens Forlangende indførte bedre Ordning af Regnskaberne fra Slagelse Hospital og Roskilde Duebrødre Kloster under det lærde Skolevæsens Hovedregnskab, for hvilken Forøgelse, særlig Godtgjørelse var givet Bogholderen en Gang for alle. En Del af Anmærkningerne vilde, ligesom hidtil, kunne forberedes i Koncept inden Afslutningstiden, men største Delen kunde først udarbejdes under denne, og da den var knapt tilmaalt, vilde det være ønskeligt, om der kunde gives mindst 14 Dages længere Udsættelse med Indsendelsen af Regnskaberne. Dette var imidlertid ogsaa, bortset fra, at Bogholderen, dersom han havde mere Assistance, mulig kunde ønske at benytte den mere til Medhjælp ved Udarbejdelsen af Anmærkningerne til Regnskabsoversigterne o. desl., den eneste Lettelse, der direkte kunde gives Bogholderen i det ham personlig paahvilende Arbejde, naar han, ligesom hidtil, selv skulde føre sine Bøger og afslutte sine Bøger, hvad der altid, alene med Undtagelse af Sorø Akademis Obligationsbog Litr. B, var anset for rigtigt, fordi han ellers ikke kunde indestaa for Rigtigheden og ej heller have et sikkert Overblik over alle de hertil hørende Sager.

At holde Hovedbøgerne à jour paa den foreskrevne Maade, nemlig ved at overføre fra Kontrakassebøgerne senest inden 8 Dages Forløb, med Undtagelse af Finansaaret og Terminstiderne, det var netop, hvad det kom an paa, for at de til Bogholderiet hørende Forretninger, kunde gaa deres uforstyrrede Gang, og for at Kvartalsextrakter og Regnskabsoversigter kunde være indsendte i den befalede Tid. I Modsætning til Bogholderen maatte han hævde, at Hovedbøgerne førtes, ikke alene for den endelige Regnskabsafslutnings Skyld, men tillige — og det var en af Fordelene ved Hovedbogsformen — for at give Vejledning og Oplysning i forskellige Tilfælde i Løbet af selve Regnskabsaaret. Efter denne Opfattelse burde tillige alle ministerielle Resolutioner eller andre Ordre, som vedkom Bogholderen, ligesom tidligere var sket, fremlægges ved de anlagte Hovedbøger, efterhaanden som de modtoges, og ikke først naar Regnskaberne sluttedes. Hertil sigtede ogsaa Instruxens Bestemmelse om, at Hovedbøgerne skulde være indrettede saaledes, at de til enhver Tid paa den bekvemteste Maade gave en nøjagtig

Oversigt over de enkelte Kontiers Status, og at Bogholderen skulde meddele Kassekontrolløren fornøden Underretning herom, naar der kunde være Tvivl, om de indkomne Regningers Beløb kunde afholdes af de paagældende Conti. At Hovedbøgerne førtes saa snart som muligt, medførte det store Gode, at der i saa Fald aldrig ophobede sig Restancer. Vel tillode Forholdene ikke altid, at Overførelsen skete daglig, og i dette Tilfælde, ligesom ogsaa for at undersøge, om der henlaa anviste, men endnu ikke betalte Regninger, maatte der søges Oplysning andetsteds; men der behøvede sjælden at hengaa 8 Dage, førend Bøgerne kunde være à jour. I saa Henseende bemærkede han, at der allerede om Efteraaret kunde forberedes meget ved Bøgerne for det følgende Finansaar; alle Poster kunde anlægges og Forklaringerne tilføres, saa snart Finansloven var vedtaget ved 3dje Behandling i Folketinget, idet man kun lod det være in blanco, hvori der kunde tænkes mulig at ville ske Forandring ved Lovens endelige Vedtagelse.

Med Hensyn til den i 1871 forlængede Kontortid for Kassereren bemærkede han, at ligesom Bogholder Rosengreens Formiddags Kontortid allerede ved Instrux af 17. Novbr. 1846 blev bestemt til Kl. 9—2, saaledes var det ogsaa den da værende Kvæstors Hensigt at bevirke, at den samme Kontortid blev fastsat for alle Kvæsturens øvrige Embedsmænd, efterhaanden som Posterne bleve ledige. Man vilde formentlig ikke paalægge de gamle Mænd, som endnu vare i Tjenesten, en Times længere Arbejde, end de i 30 à 40 Aar havde været vant til, uden at give dem Erstatning. Den forlængede Kontortid ved Kassen og i det hele kunde under nu værende Forhold ikke undværes, og den havde ikke i nogen særlig Grad besværliggjort Forretningsgangen, endnu mindre haft en gennemgribende Indflydelse paa denne; thi Overførsel til Hovedbøgerne kunde i ethvert Tilfælde ikke ske, førend Kasse- og Kontrakassebøgerne efter endt Expedition vare konfererede, og i den korte Tid, der da var tilbage til Kl. 2, bleve de tidligere meget sjælden benyttede af Bogholderen, som paa den Tid endte sit Formiddagsarbejde.

Bogholderen havde intet Krav paa at begynde sin Bogføring Kl. 2, thi da hørte Kontortiden op, og Lokalet skulde, af Hensyn til den Del af Personalet, som stadig maatte være paa Kontoret om Eftermiddagen, udluftes. At han ikke en Gang Kl. 4 kunde gjøre sikker Regning paa at disponere over en bestemt Kontrakassebog, vilde dog, med Undtagelse af Lønningsdagene og enkelte travle Terminsdage, yderlig sjælden være Tilfældet, naar Udgifterne indførtes, efterhaanden som de passerede Kassen. Hvad i øvrigt Eftermiddags Kontortiden angik, var den fastsat længe, før han blev ansat, altsaa længe, førend Sorø Akademi og flere andre Stiftelser bleve henlagte under Kvæsturen. Sagen var nemlig den, at Kvæsturen fra gammel Tid havde haft Ord for hurtig Expedition, ogsaa i alt, hvad der hørte til Administration og Korrespondance, og det samme Spor havde han bestræbt sig for at følge; men dette kunde ikke fuldt gennemføres, naar ingen Breve udgik Eftermiddag eller Aften, navnlig da Ministeriets Breve altid kom om Eftermiddagen. Hvis imidlertid Ministeriet vilde udtale, at det intet havde imod, at Kontortiden for det Kvæstor overladede Personale, indskrænkedes til Formiddagstimerne, f. Ex. Kl. 9—3, vilde dette med Glæde modtages af Personalet og stille Bogholderen friere med Hensyn til hans Eftermiddagsarbejde.

At den ved Ministeriets Resolution 10. Marts 1862 indførte Ordning skulde have etableret et Misforhold i Fordelingen af Assistance mellem Kvæstor og Bogholder, og at Godsets Overgang til Kapital nødvendigvis maatte

medføre, at Byrden ved det daglige Arbejde faldt paa Bogholderiet, kunde ikke siges. Kvæstor overtog i Henhold til denne Resolution, ved Siden af sine tidligere Forretninger, alt, hvad der paahvilede den forrige Inspektør ved Sorø Akademi, alene med Undtagelse af de rent stedlige Forretninger. Ligeledes overtog han Tilsynet med de Forretninger, som fremdeles skulde udføres i Sorø, meddelte den der ansatte Forvalter, som tillige var Bogholder ved Akademiets Skovvæsen og Skolen, og Kassereren alle, deres Embeder vedkommende Ordre. Til Assistance ved dette forøgede Arbejde og til Udførelsen af de Forretninger, som havde været udførte af den afgaaede Assistent ved Inspektoratet i Sorø, forøgedes det ved Kvæsturens Sekretariat ansatte Personale fra en Assistent og en Skriver til en Fuldmægtig, en Assistent og en Skriver, altsaa med en Mand; men da den oven nævnte Assistentpost i Sorø samtidig blev inddraget, blev Personalet i Virkeligheden ikke forøget. Skulde nu denne Assistentpost, som altsaa kun blev flyttet fra Sorø til Kvæsturen, overlades Bogholderen, vilde der fremkomme et afgjort Misforhold i Fordelingen af Arbejdskraften, men i omvendt Retning; thi da vilde de 2 Funktionærer som altid havde været ansatte ved Sekretariatet, altsaa mange Aar, før det var paatænkt at henlægge Akademiets Økonomi og Regnskabsvæsen under Kvæsturen, ved Siden af deres tidligere Forretninger komme til at udføre alt det dermed forbundne Arbejde, og dette vilde, uanset den lange Kontortid, være ligefrem umuligt. Bogholderen overtog, foruden sine tidligere Forretninger og det nye samlede Regnskab for det lærde Skolevæsen, Hovedregnskabet for Sorø Akademi med tilhørende Legater, med Undtagelse af det specielle Skovregnskab. Hovedregnskabet førtes paa den Maade, som i hans Instrux var angivet, og de tidligere Regnskaber for Akademiets Depositokasse og dets Forskudskonto i den almindelige Skolefonds Hovedbog bortfaldt. Den Assistance, Bogholderen fik, var angivet i dennes Skrivelse.

Kvæstor angav derefter, hvilke Arbejder der paahvilede hans Assistent. Disse vilde vel for en kortere Tid, f. Ex. under en Vakance, kunne besørges af Fuldmægtigen og Skrивeren ved Siden af deres øvrige Forretninger, dog saaledes, at samtlige Kopibøger i den Tid i Regelen ikke vilde kunne blive førte; thi den, for øvrigt ubetydelige Hjælp hertil, som i Følge Resol. af 1862 kunde forlanges af den hos Kassereren og Forvalteren ansatte fælles Skriver paa de Tider af Aaret, da de ikke havde stadigt Brug for ham, havde allerede den forrige Kvæstor midlertidig givet Afkald paa. Til Stadighed vilde Arbejdet imidlertid ikke kunne overkommes af Kvæstors Fuldmægtig og Skriver. Men hertil kom, hvad der formentlig var afgjørende, at det paahvilede Fuldmægtigen, der ogsaa var Arkivar, at vikariere under de forskjellige, Embedsmænds, navnlig Kassererens, Kassekontrollørens og Forvalterens Forfald, og i disse Tilfælde samt i Forvalterens regelmæssige Fraværelse paa de 3 aarlige Optræningsrejser, der medtog 17—18 Dage, maatte der have en dertil uddannet Mand, som midlertidig igjen kunde overtage Fuldmægtigens Forretninger. Desuden var det flere Gange hændet, at Kvæstor havde maattet lade Assistenten tage Ophold i Sorø for at vikariere i Sygdoms Tilfælde. Kvæstors Personale maatte derfor, for at Forretningerne kunde gaa deres regelmæssige Gang, være det normerede Antal af 3. Ved den sidste Besættelse af Assistentposten havde det været taget under Overvejelse, om den kunde forandres til en Skrивerplads. Det var imidlertid blevet opgivet, fordi man ikke kunde forlange en saadan Forretningsdygtighed af en

Skriver, at han i paakommende Tilfælde paa en tilfredsstillende Maade kunde udføre Fuldmægtigens Forretninger, og fordi man end mindre kunde lade ham vikariere under Embedsmændenes Forfald. Hertil kom endnu, at det var Hensigten, at Assistenten i sin Tid skulde kunne forfremmes til Fuldmægtig, saafremt han for øvrigt dertil fandtes kvalificeret, hvorfor man hidtil havde fordret, at han skulde have juridisk Examen.

Med en Arbejdstid for Bogholderen fra Kl. 9—2 og om Eftermiddagen i Gjennemsnit et Par Timer og for hans Assistent Kl. 9—2 og 4—7 vilde formentlig alt kunne holdes i Orden; men hertil hørte først og fremmest, at Hovedbøgerne førtes til den foreskrevne Tid, og at alt, hvad der i Forvejen kunde forberedes til Afslutningen, saa vidt muligt udførtes. Da Arbejdet imidlertid i de senere Aar var blevet noget forøget, særlig for Assistenten ved Anlægget af Hovedbøgerne, Lønningslisterne m. m., vilde det være ønskeligt eller endog nødvendigt, at Bogholderen fik nogen Forøgelse i Assistancen, saaledes at han fritoges for at lade udføre det af ham særlig fremhævede betydelige og vanskelige Arbejde, som var forbundet med Anlægget af Sorø Akademis Hovedbog litr. B, indeholdende Akademiets c. 1450 Stkr. Panteobligationer, samt for at lade Renterne deraf indføre i Hovedbogen og for at ladé den optælle til de forskjellige Tider, det var nødvendigt. Han vilde herved fritages for 396 Hovedbogssider, eller, da Forøgelsen af Hovedbogssider for ham var 123, faa 273 Hovedbogssider aarlig mindre, end da han tiltraadte, en Formindskelse af Arbejdet, der var saa betydelig, at den langt vilde overstige det Arbejde, der var tilkommet siden Bogholderens Ansættelse, derunder indbefattet Udvidelsen af Regnskabsanmærkningerne. Dette Arbejde maatte da overtages af Kvæstors Personale, særlig Assistenten, efter Bogholderens Anvisning. Det Bogholderen tillagte Beløb til Extraskriveri foreslog han forhøjet med 50 Kr. til 250 Kr., hvorved han ikke alene kunde faa afskrevet samtlige de Regnskabsoversigter, som skulde afgives, men endog ved fremmed Hjælp kunde lade dem indføre i Hovedbøgerne og kunde faa indført forrige Aars Balancer foran i Hovedbøgerne for det nævnte Finansaar. Den Tid, som herved indvandt for Assistenten, kunde da komme Bogholderen til Gode til Udførelsen af andet Arbejde.

Forslaget om, at den Bogholderen tillagte Assistentplads maatte normeres som Fuldmægtigplads, kunde han ikke tiltræde. At den i 1862 blev normeret som Skriverplads, var vistnok urigtigt; det burde have været en Assistentplads. Men der var formentlig ingen Grund til at gjøre den til en Fuldmægtigplads, naar man saa hen til Arbejdets Beskaffenhed; thi største Delen af dette maatte mere eller mindre henregnes til Afskrivning, forbundet med mange forskjellige virkelige Assistentforretninger. Var Hensigten med Forslaget at skaffe Bogholderens Medhjælper bedre Vilkaar, vilde denne Hensigt heller ikke naas, for saa vidt man da ikke vilde lønne ham bedre end Kvæstors Fuldmægtig, der dog utvivlsomt havde en mere ansvarsfuld Post. Kvæstor gennemgik derefter Lønningerne for sit Personale og Bogholderens Assistent, hvoraf fremgik, at der i Lønning, Tillæg og Andel i 10 % Forhøjelserne var tillagt Kvæstors Fuldmægtig 2076 Kr., Assistenten 1272 Kr. og Skriveren 1032 Kr. samt Bogholderens Assistent 1872 Kr., hvortil endnu kom for Fuldmægtigen for Medhjælp ved Almanakkomiteen og for at gennemgaa remitterede Almanaker 60 Kr., samt for Tælling og Stemping c. 320 Kr. til Skriveren og lige saa meget til Bogholderens Assistent. De samlede Beløb,

der saaledes vare tillagte de nævnte Bestillingsmænd, udgjorde: for Kvæstors Fuldmægtig 2136 Kr., for Assistenten 1272 Kr., for Skriveren 1352 Kr., for Bogholderens Assistent 2192 Kr., foruden i de seneste Aar Gratialer til sidst nævnte af, hvad der var blevet tilovers af den samlede Lønningssum ved Finansaarets Udgang. Blev Bogholderens Assistent Fuldmægtig, maatte der foregaa en Omfordeling med Almanakstemplingen; thi det kunde da ikke forsvares at lade Bogholderens Fuldmægtig have denne Indtægt, samtidig med, at den var berøvet Kvæstors Fuldmægtig.

Efter Resol. af 1862 antager Bogholderen selv den ham tilstaaede Skriver, hvilket utvivlsomt ogsaa var rigtigt, hvorimod det næppe vilde være rigtigt at overlade Valget af en Fuldmægtig til en Embedsmand, der havde sin nærmeste Foresatte endog paa selve det Sted, hvor Forretningerne udførtes. Et analogt Tilfælde havdes i selve Resol. af 1862, der med Hensyn til den Assistentplads, som blev overdraget det forenede Bogholder- og Forvalterembede i Sorø, bestemmer: »Hvad Assistenten i Sorø angaar, bifaldes det ligeledes, at denne antages af Forvalteren, dog — med Hensyn til, at Assistenten skal være bemyndiget til at fungere som Kassekontrollør under Bogholderens Fraværelse — saaledes, at Valget bliver at approbere af Kvæstor, og at Assistenten ej heller kan afskediges uden Kvæstors Samtykke«. Selve Fuldmægtigpladsen ansaa han imidlertid, som bemærket, for unødvendig, hvilket den endnu mere vilde blive, naar Sorø Akademis Hovedbog B anlagdes af Kvæstors Personale. Men anderledes vilde det rigtignok forholde sig, dersom Bogholderen kunde indrette sin Formiddags Kontortid, som han vilde; thi i saa Fald maatte der nødvendigvis oprettes en Fuldmægtigpost. Bogholderens Begrundelse af, at han ikke var saa bundet i denne Henseende, var imidlertid næppe rigtig. At Bogholderen »i Almindelighed« skulde være tilstede paa Kontoret i den sædvanlige daglige Kontortid, vilde formentlig sige, at han ikke i den Forstand var bundet til Kontoret, at han intet Øjeblik kunde forlade det mellem Kl. 9 og 2, men tvært imod af og til kunde tage sig lidt Frihed mellem disse Klokkeslet, naar der var Tid dertil. I øvrigt var der fuldt op at bestille hver Formiddag, naar alt skulde være færdigt til rette Tid, hvortil han henregnede, at der var meget at forberede til den kommende Tid. Han henviste i saa Henseende til, hvad der paahvilede Bogholderen at udføre efter Instruxen, noget, der altsammen kunde gøres om Formiddagen, ene og alene med Undtagelse af Overforselen til Hovedbøgerne. Hertil kom den væsentlige Omstændighed, at han burde være tilstede for at meddele alle de Oplysninger, der forlangtes af ham, dels af Kontorpersonalet, dels af de mange andre, der søgte Oplysninger, vedkommende Regnskabsvæsenet og særlig Legaterne. Bestemmelsen om Kontortiden i Instruxen af 1846 var formentlig korrekte end Bestemmelsen i Resol. 1862; derfor og for at forebygge Misforstaaelse, havde han foreslaaet den første overført i Instruxen for 1868. Bogholderens Forretninger optog hele hans Tid; og dette burde ogsaa kunne fordres efter hans Lønning. Hans Embede havde hidtil været langt besværligere end Kassererens, Kassekontrollørens og Forvalterens; men til Gjengjæld havde Bogholderen, i Modsætning til disse Embedsmænd, Alderstillæg og Pensionsret. Disse vare aldeles bundne fra Kl. 9—2, og arbejdede ogsaa ofte om Aftenen; kunde Bogholderen enten ganske eller for det meste blive fri om Formiddagen, vilde der unægtelig komme et besynderligt Misforhold i Lønningsvilkaarene.

- Efter Samraad med inspectores quæsturæ indstillede Kvæstor sluttelig, at det maatte tilkjendegives Bogholder Hørring,
- at den for Kvæstor normerede Assistentplads ikke kunde henlægges til Bogholderembedet,
- at der ikke fandtes Anledning til at forandre den Bogholderen tillagte Assistentplads til en Fuldmægtigpost, men
- at Bogholderen, paa Grund af, at hans Forretninger vare blevne noget forøgede, fik forøget Assistance derved, at den af Kvæstors Funktionærer, hvem Kvæstor overdrog Arbejdet, for Fremtiden, efter nærmere Anvisning af Bogholderen, anlagde Sorø Akademis Hovedbog litr. B over Prioritets Obligationerne, indførte de deraf erlagte Renter i Hovedbogen og foretog Optællingen i denne,
- at det Beløb af 200 Kr. aarlig, som af Kvæsturudgifternes Konto var stillet til Bogholderens Raadighed til Betaling af Extraskriveri, blev forøget med 50 Kr. til 250 Kr., fra 1. Apr. 1878 at regne, saafremt det ikke var nødvendigt derom at gjøre Forklaring i en tilkommende Finanslov,
- at Indsendelsen af de sidste Regnskabsoversigter maatte udsættes til hvert Aars 15. Juli, for saa vidt der fra Statsbogholderiets Side intet derfor var til Hinder, og
- at det vilde have sit Forblivende ved Bogholderens Kontortid, saaledes som denne i Instr. 9. Juli 1868 var bestemt.

Efter at Ministeriet havde begjært udlaant samtlige Journaler og Brevbøger med tilhørende Registre, for saa vidt angik Expeditionen ved Kvæsturen i Aarene 1876 og 1877, og efter at det havde underkastet disse en gjennemgaaende Undersøgelse, tilskrev det under 2. Jan. 1879 Kvæstor om Sagen. Hvad angik den til Sekretariatet henlagte Assistents og Skrivers Forretninger, Kontortid, præsterede Arbejder og Lønning, bemærkede Ministeriet, at det af de anstillede Undersøgelser, som det i Skrivelsen nærmere detaillerede, syntes at fremgaa, at det Arbejde, som Assistenten og Skrивeren udførte, uden Vanskelighed vilde kunne lade sig udføre af 1 Mand, selv om en samlet Kontortid indførtes og denne indskrænkedes til 6 Timer fra Kl. 9—3. Ministeriet begjærede derfor en yderligere Erklæring om, hvorvidt Kvæstor havde noget at erindre herimod, og om det i benægtende Fald kunde anses forsvarligt at bibeholde Assistenten. Det tilføjede, at det med velberaad Hu ikke havde taget Hensyn til den Assistenten paahvilende Forpligtelse til at vikariere for Fuldmægtigen. Ligesom det nemlig maatte erkjendes at ville være ikke mindre uforsvarligt alene af dette Hensyn at beholde en Assistent med en aarlig Lønning af 1272 Kr., saaledes tvivlede Ministeriet heller ikke om, at denne Vikariatstjeneste ogsaa paa anden Maade uden Vanskelighed lod sig udføre, jfr. neden for.

Hvad angik Spørgsmaalet om Nødvendigheden af Forøgelsen af Assistance for Bogholderen, udtalte Ministeriet, at det Arbejde, dennes Assistent, der Aaret rundt maatte arbejde 8 Timer eller lidt mere, havde at udføre, var, sammenlignet med Sekretariatets Assistents og Skrivers Arbejde, saa meget mere ansvarsfuldt og besværligt, som han, ved Siden af at have med Tal at gjøre, hvor Nojagtigheden og Paalideligheden maatte være meget større end ved Afskrivning i Almindelighed, maatte udføre aldeles selvstændige Arbejder, bl. a. den Extrakt af samtlige de lærde Skolers Regnskaber, som laa til Grund for Skolevæsenets Regnskabsoversigt. Naar der da desuagtet af ham krævedes en Arbejdstid af 8 Timer

daglig og derover, medens Sekretariatets Assistent og Skriver ikke havde mere end 7 Timer, og disse endda, efter hvad Betænkningen indeholdt, kunde indskrænkes for Sekretariatets 3 Arbejdere med 1 Time daglig til 6, ganske bortset fra den ubenyttede Skriversassistance, forelaa her, saa vidt Ministeriet skjønnede, en Fordeling af den samlede Arbejdskraft i Kvæsturen, som var i stærk Disfavør af Bogholderens Assistent. En Omfordeling forekom derfor Ministeriet lige saa nødvendig som retfærdig, især naar Forøgelsen af Arbejdet for Bogholderiet var saa stor, at Kvæstor selv havde fundet det nødvendigt at gjøre Indstilling om at overføre Anlæggelsen af Sorø Akademis Hovedbog litr. B, Indførelsen af Renten i denne og dens Optælling til en af Sekretariatets Funktionærer. Denne Indstilling forekom dog allerede af den Grund Ministeriet mislig, at Bogholderen, just fordi hele hans Arbejde hvilede paa den Tillid, han havde til dem, der udførte det for ham, vanskelig kunde være tjent med, at dette udførtes af andre end dem, han selv havde antaget, navnlig naar det snart udførtes af en, snart af en anden. Saafernt derfor Ministeriets Opfattelse af Assistenten ved Sekretariatet maatte erkjendes at være stemmende med Forholdene, vilde Ministeriet være mest tilbøjeligt til at overføre denne helt til Bogholderen, dog saaledes, at han tog Forpligtelsen til at vikariere for Fuldmægtigen i Sekretariatet, naar denne maatte benyttes til Vikariat andetsteds, med sig. Ogsaa herom begjærede Ministeriet Kvæstors Erklæring.

Medens det var blevet udhævet, at Bogholderposten var en meget besværlig Post, der krævede en øvet, forretningsdygtig Mand, som med Nøjagtighed og Paalidelighed forenede Interesse for sine Forretninger, og som i Gjennemsnit maatte arbejde 8 Timer daglig, og medens det erkjendtes, at Arbejdet var blevet forøget baade for Hovedbogens Vedkommende og med Hensyn til Anmærkningerne til de aarlige Regnskabsoversigter, og det desuagtet maatte fordres, at Hovedbøgerne holdtes à jour, hvorimod det paa samme Tid blev paastaet, at Kassetidens Forlængelse med 1 Time daglig ikke havde haft nogen væsentlig Indflydelse paa Bogholderens Forretninggang, kunde Ministeriet dog ikke skjønne rettere, end at der heri indeholdtes en Modsigelse. Naar nemlig Bøgerne før vare til Bogholderens Disposition Kl. 1, og efter Kassetidens Forandring først Kl. 2, syntes det klart, at han maatte savne dem i en Time længere. Og hertil kom end videre, at de først bleve til Disposition for ham paa en Tid, hvor han ikke kunde benytte dem af Hensyn til Lokalets Udluftning. Det forekom derfor Ministeriet, at en samlet Kontortid om Formiddagen, hvorved Bogholderen vilde faa dels Lejlighed til i det mindste fra Kl. 2 at kunne benytte Bøgerne noget om Formiddagen, dels en mere rolig og uforstyrret Arbejdstid om Eftermiddagen, vistnok vilde være i alles Interesse. Og herved maatte det ikke overses, at Kasserer- og Bogholderforretningerne i Kvæsturen vare saa omfangsrige, at disse utvivlsomt fordrede, at der toges et meget væsentligt Hensyn til dem.

Kvæstor afgav sin Erklæring d. 9. Marts. Efter en paa en noget forskjellig Maade foretaget Detaillering af Skriverens Arbejde med Kopibøgerne, bemærkede han, at der var en Mængde Afskrifter, som ikke bleve indførte i Kopibøgerne, saaledes de omfangsrige aarlige Budgetter for Universitetet, Kommunitetet og den polytekniske Læreanstalt, ligesom der ogsaa var mangfoldige andre Ting, der Tid efter anden forefaldt, saa at man ikke kunde beregne Skriverens Arbejde alene efter Kopibøgernes Omfang. Desuden vilde han, hvis Assistenten

kom til at overtage Sorø Akademis Hovedbog B, faa forøget Arbejde ved i den Tid at maatte hjælpe Assistenten med Renskrivning af Akademiets Breve. Ogsaa for Assistentens Vedkommende opgjorde han Omfanget af dennes Arbejder efter Bøgerne noget forskjelligt, gjorde opmærksom paa, at en fuldskreven Side i Journal og Registre, der forudsætter Indsigt i og Tidsanvendelse paa de enkelte Sager, ikke kunde sammenlignes med en Side i en Kopibog, at der ogsaa for Assistenten var en omfangsrig Afskrivning, der ikke kunde ses af Kopibogen, samt at han Tid efter anden maatte udføre ekstraordinære Arbejder, som ikke vedkom Journalføring, Afskrivning eller Kopibog. End videre havde han i afvigte Sommer assisteret Bogholderen i dennes Assistents Forfald fra medio Juli til ult. Septbr. Det var altsaa ikke muligt at beregne hans Arbejde efter Side- eller Arketal i Brevbogen. Kvæstor havde derhos paatænkt, for saa vidt hans Tid tillod det, at lade ham medvirke ved Affattelsen af nye Gods- og Tiendejordebøger for Universitetet og Kommunitetet, en Foranstaltning, hvorpaa Revisionen havde henledet Opmærksomheden. Det var derfor ogsaa en Personalet vel bekjendt Sag, at Assistenten uafbrudt anvendte sin fulde Arbejdstid i Kontorets Tjeneste. Den Tid, der fra de angivne Arbejder kunde være blevet tilovers, var benyttet af ham til at sætte sig ind i de forskjellige Ting, som han maatte kjende for i paakommende Tilfælde at træde i Stedet for Fuldmægtigen eller andre. Største Delen af den hertil anvendte Tid vilde imidlertid blive optaget, naar Kvæstors Forslag om, at han skulde overtage det aarlige Anlæg af Sorø Akademis Hovedbog B tillige med Indførelsen af Renterne i samme og Optælling af hele Protokollen, blev bifaldet af Ministeriet. Assistentposten, der, som tidligere omtalt, kun blev henlagt til Kvæsturen i Stedet for den inddragne Plads hos den tidligere Godsinspektør i Sorø, vilde derfor ikke kunne undværes, naar de almindelige daglige Forretninger med tilbørlig Hurtighed skulde udføres, og naar det hele i travle Tider og i Sygdoms Tilfælde ikke skulde gaa i Staa. For Bogholderiet var denne Assistentpost derimod unødvendig, især naar dette fritoges for Førelsen af den omhandlede Hovedbog, i hvilken Henseende han gjentog, hvad han i sin tidligere Erklæring havde gjort opmærksom paa, at Bogholderens Assistent herved vilde faa c. 273 Hovedbogssider mindre, end da Bogholder Hørring tiltraadte. I øvrigt havde han intet imod, at Arbejdet overdroges hans Assistent og ingen anden, under Forudsætning af, at det vilde blive anset som en Selvfølge, at det i Sygdoms Tilfælde maatte overdrages andre.

Til det omhandlede Arbejde krævedes ingen andre særlige Egenskaber end almindelig Nøjagtighed og Øvelse i at sammenlægge Tal, hvad der kunde fordres af enhver, der var ansat under Kvæsturen, og skulde der desuagtet indløbe Fejl, viste det sig strax ved Kvartalsextraktens Opgjørelse. Det kunde derfor ventes lige saa godt udført af en af Kvæstor ansat Funktionær, som om han var antaget af Bogholderen. Skulde derimod Kvæsturens Assistentpost blive inddraget og Bogholderens Assistance forøget, saaledes at Bogholderen erholdt Ret til at antage en Assistent, med Forpligtelse for denne til, som det hed i Ministeriet Skrivelse, »at vikariere for Fuldmægtigen i Sekretariatet, naar denne maatte benyttes til Vikariat andetsteds«, vilde Forholdet efter Forretningernes Beskaffenhed stille sig anderledes. Bogholderen kunde da ansætte en Mand, naar han blot kunde skrive og regne godt, hvorimod det for Kvæstor vilde være en daarlig Assistance at skulle benytte en saadan Assistent, som maaske aldrig havde haft det mindste med Korrespondance og Journalføring at gjøre, og som derhos af andre Grunde

mulig fandtes ganske uskikket til i paakommende Tilfælde at fungere i de forskellige Embedsstillinger. Bogholderens nye Assistent maatte nemlig ikke alene fungere for Fuldmægtigen, naar denne gjorde Tjeneste andetsteds, men ogsaa naar Fuldmægtigen eller Skrивeren ved Sygdom eller andet lovligt Forfald vare forhindrede. Dernæst maatte han tillige vikariere for Kvæsturens Kasserer, Kassekontroller og Forvalter og i Nøds Tilfælde ogsaa ved Godskontoret i Sorø, naar flere end en af alle de paagjældende Embedsmænd samtidig vare syge. Der maatte altsaa ved Postens Besættelse tages forskellige Hensyn, som laa helt uden for Arbejdet ved Bogholderiet. Han fraraadede derfor paa det bestemteste, at det overlodes til Bogholderen at antage og afskedige en Assistent, som ikke vilde blive til hans udelukkende Benyttelse. I ethvert Tilfælde maatte det, hvis en saadan efter hans Mening u hensigtsmæssig Assistentpost skulde oprettes, formentlig blive Kvæstor, der antog og afskedigede, ligesom det, hvis ikke andet udtaltes af Ministeriet, vel turde antages at følge af sig selv, at Kvæstor direkte kunde henvende sig til Assistenten, naar denne skulde vikariere, uden først at forlange Tilladelse hertil af en af sine undergivne, hvilket sidste sikkert vilde blive et ganske ene staaende Forhold.

Efter dernæst at have paavist, hvorledes det vilde være muligt for Bogholderen at opfylde Forpligtelsen med Hensyn til Hovedbøgernes Førelse, naar Arbejdet fordeltes rigtig, og især naar de af Kvæstor foreslaaede Foranstaltninger bifaldtes, udtalte Kvæstor, at dersom Ministeriet intet havde at erindre mod, at dets Udgiftsordrer og andre Sager vilde blive forsinkede noget, naar ingen Breve kunde expederes om Aftenen, vilde han gjerne, saa snart han derom modtog Ministeriets Bestemmelse, indføre en samlet Kontortid for sit Personale fra Kl. 9—3; dog burde dette have den samme Forpligtelse, som paahvilede Kvæsturens samtlige Embedsmænd, ogsaa til andre Tider at være tilstede, naar det af Kvæstor ansaas for nødvendigt.

Hvad angik den tidligere omtalte ubenyttede Skriverassistance, havde han allerede omtalt Grunden, hvorfor den for Tiden ikke blev benyttet. Hertil føjede han yderligere, at for saa vidt den Kvæstor tillagte Assistentpost bibeholdtes med den af ham til Fordel for Bogholderiet foreslaaede Indskrænkning, havde han for sit personlige Vedkommende intet imod, at denne Arbejdskraft ved Ledighed i Skriverpladsen overlodes Kvæsturens Bogholder, saafremt det maatte anses for nødvendigt eller ønskeligt i Tiden at give ham endnu yderligere Assistance. Strax at yde ham den kunde han ikke foreslaa, af Hensyn til den nu værende Skrivers Alder og Helbreds Tilstand.

Sluttelig henholdt han sig efter gjentaget Samraad med inspectores quæsturæ til sin tidligere Erklæring af 16. Decbr. 1878 og de deri indeholdte 6 Indstillingspunkter, af hvilke dog Ordene i det 3dje, saafremt Ministeriet foretrak det, gjerne kunde forandres til »Kvæstors Assistent«.

Ministeriet begjærede derefter under 19. Marts en Udtalelse af inspectores quæsturæ. Ministeriet kunde ved det senest fremkomne ikke anse det afkræftet, at Assistenten i Kvæsturens Sekretariat maatte have et i Forhold til hans Lønning lidet omfattende Arbejde, og at dette langtfra kunde udfylde den Tid, i hvilken han var pligtig til at være til Disposition i Kvæsturen (oprindelig 9 Timer, nu nedsat til 8 Timer daglig), hvorfor Kvæstor ogsaa havde kunnet gaa ind paa Ministeriets Forslag om at indføre en samlet Kontortid fra Kl. 9—3 og hvorved

det var givet, at 2 Timer daglig yderligere kunde undværes af den Tid, som ved Lønningens Fastsættelse havde været lagt til Grund for Arbejdets Udførelse og Tiden, hvori Assistenten behøvede at være til Disposition i Kontoret. Efter at Ministeriet var blevet nøjere bekendt med, hvad Kvæstors Assistent og Skriver havde at gjøre og den Tid, de skulde være til Disposition, og da, selv naar de af Kvæstor opstillede Betragtninger med Hensyn til Arketallets Beregning lagdes til Grund, det Arbejde, disse præsterede, ej stod i noget ligeligt Forhold til det Vederlag, de derfor oppebare, kunde Ministeriet ikke anse det forsvarligt længere at lade et saadant Forhold bestaa. En Forandring heri maatte der derfor foretages, men naar det da var givet, at Arbejdet for Bogholderen og navnlig hans Assistent var steget ikke ganske ubetydeligt i Løbet af de sidste 10 Aar, og naar, som Kvæstor selv erkjendte, Arbejdet for Bogholderen og hans Assistent maatte — forudsat, at intet skulde forsømmes, som god Regnskabsorden og Bogføring krævede — gjøre Fordring paa en Arbejdstid for den første af 7 à 8 Timer daglig og for Assistenten af 9 Timer daglig, og det uagtet der ydedes Assistentens Arbejdsdygtighed megen Anerkjendelse, og naar endelig Kvæstors Forslag gik ud paa at overføre et større Arbejde, som før hørte under Bogholderens Assistent, til Assistenten ved Sekretariatet, saa forekom det Ministeriet, at der, fra hvilken Side Sagen toges, var lige saa stor Trang paa Bogholderiets Side til forøget Assistance, som Assistanceen paa Sekretariatets Side viste sig at være mere end rundelig tilstede. Ministeriet havde derfor været mest tilbøjeligt til at foretage en Forandring, som gik ud paa ligefrem at henlægge Assistentpladsen til Bogholderiet, og dette saa meget mere som Forholdene i Kvæsturen efterterhaanden havde forandret sig saaledes, at Bogholderiet var blevet det væsentligere, medens Sekretariats Forretningerne vare aftagne. Ogsaa i en anden Retning skjønnedes det ikke rettere, end at Bogholderens Forretninger havde faaet en anden Karakter, navnlig med Hensyn til Affattelsen af Regnskabsoversigterne og den Del, Bogholderen tog i Betænkningers Afgivelse m. m. Alt dette krævede med Nødvendighed, at Bogholderen kunde have en samlet og en mere uforstyrret Arbejdstid, hvilket havde ført Ministeriet til Forslaget om samlet Kontortid i Formiddagstimerne, der ikke egnede sig til at udføre stort andet end den egentlige Bogføring. Heri laa tillige en naturlig Forklaring af Bogholderens Indstilling om, at hans nu værende Assistent maatte overgaa i Fuldmægtignummer, og den dermed forbundne Indstilling om en Tilføjelse i Bogholderens Instrux, der vilde sætte ham i Stand til at udføre den Del af sit Arbejde i Hjemmet, som ikke knyttede sig til selve Bøgerne (Regnskabsoversigters og Betænkningers Udarbejdelse), uden at det vilde medføre nogen Vanskelighed med Hensyn til Tilvebringelsen af de Oplysninger, som fra Bogholderiet stadig behøvedes. En Forandring lod sig imidlertid ogsaa iværksætte paa anden Maade. Ministeriet havde først tænkt sig, eftersom det jo var vitterligt, at en Restance efterhaanden var kommet tilstede, kun midlertidig, for 1 eller 2 Aar, at overføre Assistenten fra Sekretariatet til Bogholderiet, for da, naar Bøgerne vare i den Orden, i hvilken Bogholderen selv erkjendte, at de burde være, men som det hidtil, af Mangel paa den fornødne Assistance, ikke havde været ham muligt at holde dem, samtidig at komme til en Erfaring om, hvorvidt den Anskuelse, at en Fuldmægtig og en Skriver vilde være tilstrækkelig til Udførelsen af Sekretariatets Forretninger, maatte, som det af Kvæstor vedblivende paastodes, faktisk vise sig at være urigtig, og

altsaa nødvendiggjøre paa anden Maade at skaffe Bogholderen den fornødne Forøgelse i hans Assistance. Paa den anden Side kunde det maaske ogsaa være muligt at ordne Sagen paa den af Kvæstor foreslaaede Maade ved at lade Assistenten overtage Førelsen m. v. af Akademiets Hovedbog B over Panteobligationerne. Men her mødte unægtelig den Vanskelighed, at Bogholderen til et saadant Arbejde maatte have en aldeles paalidelig Person, da selvfølgelig enhver Fejl, der indløb i Bogføringen, vilde paafore ham et overordentlig byrdefuldt Arbejde med at finde den Fejl, som paa Grund heraf maatte vise sig i hans hele Regnskab. Men selv om den af Kvæstor antagne Assistent virkelig var i Besiddelse af den Paalidelighed og Arbejdsdygtighed, som dertil udkrævedes, kunde dog denne Lettelse næppe anses for tilstrækkelig. Naar nemlig for Sekretariatets Vedkommende Kontortiden kunde indskrænkes til 6 Timer —, og at den kunde dette uden mærkeligt Afbræk i den nødvendige Hurtighed med Sagernes Expedition, syntes at fremgaa deraf, at der i Løbet af de sidste 9 Aar, havde været en Vakance i Assistentpladsen af 12 Maaneder og i Skriverpladsen af 18 Maaneder, eller henved $\frac{1}{3}$ af den hele Tid, — saa syntes Billighed at tilsige, at den kortere Kontortid ogsaa maatte blive gjældende for Bogholderens Assistent. Men efter det foregaaende var her saaledes Tale om at nedsætte hans Arbejdstid med 3 Timer daglig, og det vilde da let ses, at Førelsen af Akademiets Hovedbog B langtfra kunde betragtes som et Ækivalent herfor, hvorimod det meget snarere maatte antages, at det Arbejde, som den nu værende, i 16 Aar ved Bogholderiet ansatte Mand kunde udføre i 3 Timer, næppe af en anden vilde blive udført sikkert og paalideligt paa mindre Tid end 6 Timer.

Det var imidlertid, hvad der fulgte af sig selv, overordentlig vanskeligt for uden for staaende at bedømme sligt, og der turde derfor muligvis være en tredje Vej at betræde. Ministeriet havde som en saadan tænkt sig, af Assistentens 6 daglige Arbejdstimer at henlægge til Bogholderen 3 og til Sekretariatet 3. Men ligesom her igjen mødte den Vanskelighed, at Bogholderen skulde lade sit Arbejde udføre af de af Kvæstor med andre Kvalifikationer end dem, Bogføringen krævede, antagne Bestillingsmænd, saaledes syntes dette ogsaa at kunne føre til altfor akutte Afbrydelser af Arbejder, hvormed den paagjældende paa det ene eller det andet Sted var beskæftiget, og til at give grundet Anledning til Rivninger, som i et Kontor burde søges undgaaede. Ogsaa kunde en Deling, og i sidst nævnte Henseender med færre Ulemper, finde Sted derved, at Assistenten i visse Maaneder af Aaret helt fungerede i Sekretariatet eller i Bogholderiet. Heldigst vilde Ministeriet, naar en Deling skulde finde Sted, anse det at være, at afskedige Assistenten og henlægge Halvdelen af hans Løn til Kvæstor og Halvdelen til Bogholderen, som da hver især vilde have hermed at faa Arbejdet besorget.

Sluttelig anmodede Ministeriet inspectores quæsturæ om at udtale sig om de forskjellige Maader, paa hvilke Ministeriet havde tænkt sig Sagen ordnet, og bidrage deres til, at en Ordning kunde komme i Stand, som, medens den paa den ene Side fjærnede, hvad Ministeriet ansaa uforsvarligt længere at fortsætte, paa den anden Side skaffede den Hjælp tilstede, som var nødvendig, for at Bogføringen kunde være i den Orden, som kun dens regelmæssige Udførelse var i Stand til at tilvejebringe.

Inspectores quæsturæ (Proff. Aagesen og Steen) afgave deres Erklæring d. 23. Maj. De udtalte, at de under Sagen fremkomne Oplysninger til-

strækkelig godtgjorde, at Arbejdet for Bogholderen og særlig hans Assistent var steget saa meget i det sidste Tiaar, at de havde et billigt Krav paa, at deres Arbejde lettedes dem noget ved Bistand fra anden Side. Men paa den anden Side fraraadede de indtrængende, at dette skete ved en væsentlig Omfordeling af Kvæsturens Arbejdskræfter. Det forøgede Arbejde, der ved forskellige Begivenheder var blevet paalagt Bogholderiet, kunde paa ingen Maade siges at have givet Bogholderens Forretninger en anden Karakter, end disse hidtil havde haft. Naar Ministeriets Skrivelse af 21. Marts i denne Henseende henviste til Affattelsen af Regnskabsoversigterne og den Del, Bogholderen tog i Betænkningers Afgivelse m. m., fremhævede de, at dette Arbejde, der dog kun udgjorde en forholdsvis underordnet Del af Bogholderens Forretninger, i samme Udstrækning havde paahvilet hans Forgængere i Embedet. I Omfanget af denne Del af Bogholderens Forretninger var der efter deres Erfaring ikke foregaaet nogen større Forandring, og en mulig paaviselig Forskjel i det herhen hørende Arketal skyldtes væsentlig kun den individuelle Form. Det forøgede Arbejde, som for den nu værende Bogholder i de senere Aar havde været foranlediget ved forskellige umotiverede Revisionsudsættelser af mere almindelig Karakter, turde forventes at være ophørt under de forandrede Forhold inden for Revisionsdepartementet. Hovedarbejdet for Bogholderen var og maatte nødvendigvis vedblive at være, at han selv førte de til Bogholderiet hørende Bøger, saa vidt muligt à jour, og afsluttede Regnskaberne, hvad igjen krævede hans stadige personlige Nærværelse i Kontoret. Der vilde ikke kunne være Tale om en Omordning af Bogholderens Forretninger i den Retning, at han kun førte et Overtilsyn med Bøgernes Førelse af det ham underordnede Personale, saaledes at Hovedvægten for hans Vedkommende blev lagt paa det Arbejde, han var i Stand til at udføre i Hjemmet.

Efter deres Erfaring kunde det heller ikke erkjendes, at der med Hensyn til de under Kvæsturens Sekretariat henliggende Forretninger var foregaaet en saadan Forandring, at disse vilde kunne udføres ved færre Personer end hidtil. Da Sorø Akademis Sager ikke hørte under deres Ressort, kunde de kun udtale sig om Sekretariats Forretningerne for de andre Stiftelsers Vedkommende. De havde ikke mærket, at de herhen hørende Expeditioner i Antal eller Beskaffenhed vare blevne saaledes indskrænkede, at en Formindskelse af Sekretariatets Personale kunde anses for tilraadelig. Naar Ministeriet havde henvist til det Arketal, som Sekretariatets Bøger og Registre indtog om Aaret, og deraf villet udlede, at Sekretariatet var rundeligere udstyret med Arbejdskræfter end tilbørligt, maatte de henvende Opmærksomheden paa, at dette statistiske Materiale gav en aldeles upaalidelig Maalestok for Omfanget af det paagjældende Kontorarbejde. Det oversaas herved, at Journalisering og Registrering ikke var Afskrivning, men Arbejder, som, naar de skulde udføres omhyggelig, krævede en større Tidsanvendelse end Afskrivning. Men hertil kom, at der i ethvert Kontor og særlig i et Kontor, der omfattede saa forskelligartede Forretninger som Kvæsturens Expeditionskontor, nødvendigvis forekom mange forskellige Arbejder ogsaa for det mere underordnede Personale, hvilke ikke gave sig et direkte Udtryk i Bøgernes og Registrenes Arketal. Det var dem heller ikke bekjendt, at en slig Arkeberegning andetsteds var lagt til Grund for en Prøvelse af, om der var et passende Forhold mellem det til et saadant Kontor hørende Personale og det til samme henlagte Arbejde. Naar Kvæstor havde foreslaaet, at Kontortiden fra 5 Timer om Formiddagen og 3 om

Eftermiddagen forkortedes til 6 Formiddagstimer, var dette ikke foranlediget ved nogen Aftagen i Forretningernes Antal; men han var gaaet ud fra, at en samlet og derfor fastere og mere koncentreret Arbejdstid vilde kunde opveje den tidligere spredte Kontortid, skjønt denne var noget længere.

Inspectores quæsturæ fraraadede derfor bestemt, at Bogholder Hørrings Forslag om, at Assistentpladsen under Sekretariatet fra dette skulde overføres til Bogholderiet, toges til Følge, og selv som en midlertidig Foranstaltning for et eller to Aar til Prøve fraraadede de indtrængende en saadan Ordning. Praktisk taget vilde en Foranstaltning af sidst nævnte Art gaa ud paa Oprettelsen af en ny Assistentplads under Kvæsturen, hvortil der efter deres Formening ikke vilde være nogen Grund. Det kunde nemlig med Bestemthed forudses, at Assistentpladsen vilde være nødvendig til den forsvarlige Udførelse af Sekretariatets Forretninger, og at der vilde blive stillet Krav i denne Henseende; men lige saa sikkert vilde det være, at Bogholderen, som i et eller to Aar havde haft sit Personale forøget med en Assistent, af al Magt vilde modsætte sig, at denne Bistand efter denne Tids Udlob igjen blev ham berøvet. Med de andre Arbejdsdelinger, Ministeriet havde nævnt i sin Skrivelse af 21. Marts, vilde der, som af Ministeriet selv fremhævet, være forbundet saa store Ulemper og Misligheder, at de af den Grund ikke kunde komme i Betragtning,

Derimod vilde formentlig den Lettelse i Arbejdet, hvorpaa Bogholderen og hans Assistent havde retfærdigt Krav, kunne forskaffes dem derved, at det paa lagdes Sekretariatets Personale i Fremtiden at udføre nogle af de under Bogholdereriet hørende Arbejder. Kvæstor havde i denne Henseende nævnt Anlæggelse af Sorø Akademis Hovedbog B over Prioritets Obligationer samt Indførelsen og Optællingen i den af betalte Renter. Herved vilde der forskaffes Bogholderens Assistent en væsentlig Lettelse i hans Forretninger. Hvis Theatrets Gjæld til Sorø Akademi en Gang skulde blive betalt, og det derved indkomne Beløb blive bestemt til Udlaan mod Prioritet i forholdsvis mindre Ejendomme, hvorom der i den seneste Tid havde været ført Forhandlinger i Folketinget, vilde Arbejdet med Hensyn til den nævnte Hovedbog blive meget betydelig forøget. For Tiden vilde imidlertid dette Arbejde kunne udføres af Sekretariatets Personale, og navnlig dettes Assistent, uden Overbebyrdelse for denne, og Arbejdet var i sig selv ikke af anden Beskaffenhed, end at det under Bogholderens Ledelse vilde kunne udføres af enhver, som var i Besiddelse af den Arbejdsdygtighed og Paalidelighed, der selvfølgelig var en Betingelse for Ansættelse i Kvæsturens Kontor. Det vilde ikke herimod kunne gjøres gjældende fra Bogholderens Side, at han, da han ikke selv havde ansat den paagjældende Person, maatte have Betænknelighed ved at betro ham Udførelsen af dette Arbejde. Embedsmænd vare jo i videste Udstrækning nødsagede til at stole paa Medhjælp af andre Personer, som de ikke selv havde udnævnt til de paagjældende Bestillinger. For imidlertid til den yderste Grænse, om hvilken der formentlig kunde være Tale, at imødekomme de under denne Sag fremkomne Ønsker, foreslog de, at Sekretariatets Personale og navnlig dettes Assistent tillige under Bogholderens Ledelse og Tilsyn overtog Overførelsen af Panteobligationer fra foregaaende Aars Hovedbøger til det nye Aars Hovedbøger, idet de dog forudsatte, at Bogholderen i øvrigt selv, paa samme Maade som hidtil, vilde tilføje det videre fornødne i disse Bøger. Dette Arbejde udgjorde for Universitetet 16 Hovedbogssider, for Kommunitetet 21, for den almin-

delige Skolefond 10 og for Smiths Legat 10, i alt 57 Hovedbogssider. De havde Grund til at tro, at Kvæstor i Forbindelse med de andre fra hans Side fremkomne Forslag ogsaa vilde tiltræde denne Lettelse i Bogholderiets Arbejde.

Det var deres fulde Overbevisning, at de foran omtalte Arbejder for Tiden kunde overtages af Sekretariatets Personale uden Overbebyrdelse af dette, og at der ad denne Vej vilde tilvejebringes en følelig Formindskelse af de Bogholderen og hans Assistent paahvilende Forretninger.

Ministeriet tilskrev derefter under 22. Juli Kvæstor, at Sagen nu forekom det at være indtraadt i et Stadium, hvor den i alt væsentligt kunde afgjøres paa det af denne under 16. Decbr. 1878 fremsatte Grundlag, saaledes som dette i en enkelt Retning af inspectores quæsturæ var foreslaaet udvidet, og hvor der tillige kunde tages Hensyn til de ved det forestaaende større Udlaan fra Sorø Akademi noget forandrede Forhold i Kvæsturen derhen, at ligesom Anbringelsen af Formuen hørte under Kvæstor, saaledes ogsaa det Obligationsvæsenet i øvrigt vedrørende Arbejde henlagdes under Kvæsturens Sekretariat og dets Personale, hvorved der vilde skaffes Bogholderens Assistent den nødvendige Lettelse i hans hidtil hafte Arbejde.

I Henhold hertil bestemte Ministeriet som følger:

1. For Universitetet, Kommunitetet og den almindelige Skolefond indrettes — paa samme Maade som allerede er Tilfældet ved Sorø Akademi og Legaterne — særlige Aktiv-Hovedbøger. I disse Aktiv-Hovedbøger, der indrettes for 1879—80 og for Legaternes Vedkommende fra 1. Januar 1880, optages de, fornævnte Stiftelser tilhørende kongelige og offentlige Obligationer og Aktier samt Prioritets Obligationer. De føres under Kvæstors Ansvar ved det til Kvæsturens Sekretariat henlagte Personale, der ogsaa varetager alt, hvad der vedrører Prioritets Obligationernes Vedtagelse i rette Tid, Panternes Omvurdering, Naboattesters Indkrævning m. v., hvorhos Kvæstor ved Regnskabets Afslutning beordrer Bogholderen at optage de Forklaringer angaaende Stiftelsernes Rentekonti, som han maatte finde nødvendige.
2. Ligeledes indrettes der særlige, til Aktiv-Hovedbøgerne svarende Kasse- og Kontrakassebøger, dog først for 1880—81 og for Legaternes Vedkommende fra 1880.
3. Den for Tiden Bogholderen tillagte Assistentplads normeres som Fuldmægtigplads med en forøget Lønning fra 1. Apr. d. A. at regne af 152 Kr., i alt 2024 Kr. aarlig, der udredes med Halvdelen af Universitetets og Halvdelen af Kommunitetets samlede Lønningssum. Efter motiveret Indstilling fra Bogholderen antages og afskediges Fuldmægtigen af Kvæstor, der i Tilfælde af Meningsforskjel har at forelægge Ministeriet Sagen.
4. I den Bogholderen meddelte, under 9. Juli 1868 af Ministeriet approberede Instrux § 10 forandres første Passus til: Bogholderen skal i Almindelighed være tilstede og under hans Fraværelse skal altid hans Fuldmægtig være tilstede paa Kontoret hver Søgnedags Formiddag fra Kl. 9 til 3, ligesom etc.
5. Det Beløb, der af Kvæsturudgifter er stillet til Bogholderens Disposition til Renskrivning, forhøjes fra 1. April 1879 at regne til 400 Kr.
6. I Kvæsturens Sekretariat indføres samlet Kontortid fra Kl. 9—3.

Under s. D. meddelte Ministeriet Konsistorium Underretning om denne Afgjørelse.

Inspectores quæsturæ, der ansaa den fastsatte Ordning for uheldig, tilskrev under 17. Avg. Ministeriet nærmere herom. Uagtet Ministeriet i sin Skrivelse havde udtalt, at Sagen i alt væsentligt kunde afgjøres paa det af Kvæstor i Skrivelse af 16. Decbr. 1878 fremsatte Grundlag, saaledes som dette i en enkelt Retning af inspectores quæsturæ i Skrivelse af 23. Maj 1879 var foreslaaet udvidet, viste det sig dog ved en nærmere Betragtning af Post 1 i Ministeriets Resol. af 22. Juli, at dets Afgjørelse indeholdt meget væsentlige Afvigelser fra den Ordning af Sagen, som de for deres Vedkommende havde tilraadet, og da denne Afgjørelse efter deres Formening medførte en uforholdsmæssig Lettelse ikke blot, som Ministeriet bemærkede, for Bogholderens Assistent, men lige saa meget og maaske i endnu højere Grad for Bogholderen selv, medens den paa samme Tid lagde en altfor stor Arbejdsbyrde paa selve Kvæstor og Sekretariatet, skyldte de sig selv at henlede Opmærksomheden paa dette Forhold, for at det ikke skulde faa Udseende af, at Ministeriets Afgjørelse var i Overensstemmelse med deres Indstilling i Sagen.

Kvæstors Forslag gik ud paa, at der maatte tildeles Bogholderen forøget Assistance ved, at Kvæstors Assistent, efter nærmere Anvisning af Bogholderen, anlagde Sorø Akademis Hovedbog B over Prioritets Obligationer, samt indførte de betalte Renter i Hovedbogen og foretog Optællingen i denne, hvilket Arbejde hidtil udelukkende havde været udført af Bogholderens Assistent. Dette Forslag blev tiltraadt af inspectores quæsturæ, der til yderligere Assistance for Bogholderen indstillede, at Sekretariatets Personale, og navnlig dettes Assistent, tillige under Bogholderens Ledelse og Tilsyn overtog Overførelsen af Panteobligationer fra foregaaende Aars Hovedbøger til det nye Aars Hovedbøger for Universitetet, Kommunitetet, den almindelige Skolefond og Smiths Legat, dog saaledes, at Bogholderen i øvrigt selv paa samme Maade som hidtil maatte tilføre det videre fornødne i disse Hovedbøger. Det var saaledes kun det af Bogholderens Assistent hidtil udførte Anlæg af disse Bøger, der under Bogholderens Tilsyn skulde udføres af Sekretariatet, medens Bogholderen, som hidtil, skulde føre Bøgerne, hvorved i nærværende Tilfælde forstodes at overføre Renterne fra Kontrakassebogen.

Ministeriets Resolution gik derimod langt videre. Den indskrænkede sig ikke, som deres Forslag, til, at Sekretariatets Personale under Bogholderens Ledelse og Tilsyn overtog visse bestemte Arbejder, som hidtil havde været udførte af Bogholderens Assistent. Men Resolutionen gik ud paa, at Bogholderen skulde fritages for det Arbejde, han hidtil havde udført med Hensyn til de under Kvæsturen hørende 5 største Kassers (Universitetets, Kommunitetets, Sorø Akademis, den almindelige Skolefonds og Legaternes) Aktiver, ikke blot disses Panteobligationer med den hertil hørende Forpligtelse til at gjøre Indstilling om, hvilke Panteobligationer der skulle vedtages, hvilke Panter der skulle omvurderes, og for hvilke der skulle tilvejebringes Naboattester, men ogsaa med Hensyn til de kgl. og offentlige Obligationer og Aktier, som tilhørte de nævnte Stiftelser og Fonds. Alt dette Arbejde var lagt over paa Kvæstor og Sekretariatet, hvoraf atter fulgte, at der var foreskrevet Førelsen af særlige Aktiv-Hovedbøger og dertil svarende Kasse- og Kontrakassebøger, som vilde have været ganske unødvendige efter det af dem fremsatte Forslag. Grunden til Ministeriets saa væsentlig afvigende Afgjørelse kunde ikke være den, at Bogholderen ej kunde være ansvarlig

for et Arbejde, som ikke var udført af en af ham selv antagen Medhjælper; thi, som de alt i deres Erklæring havde bemærket, Erfaringen viste tilstrækkelig, at Arbejdet i mange offentlige Kontorer med en større Forretningskreds maatte udføres ved Medhjælp af Mænd, som ikke vare antagne af den Embedsmand, under hvis Ledelse og Ansvar det blev foretaget. Ej heller vilde der ved deres Forslag kunne befrygtes nogen Kollision, naar der blev forholdt paa den af Kvæstor i Skrivelse af 16. Decbr. 1878 foreslaaede Maade, at Anlægget af Sorø Akademis Hovedbog B og Kontierne for Panteobligationerne i de øvrige af dem nævnte Hovedbøger vare gjorte færdige inden hvert Aars 1. Juni Termin, til hvilken Tid de første Renter for Finansaaret indkom, og naar det for øvrigt overlodes Bogholderen at anvise, paa hvilken Maade han ønskede Arbejdet udført, samt at bestemme, til hvilke Tider han i Akademiets Hovedbog B vilde have Rentens Overførelse fra Kontrakassebogen samt Opsummeringen i Hovedbogen foretaget, ganske paa samme Maade som tidligere under hans egen Assistent.

Ministeriets Resolution Post 1 gik i Virkeligheden ud paa, at Kvæsturens Bogholderembede skulde deles i to Dele, hvoraf den ene Del for Fremtiden skulde besørges af Kvæstor og Sekretariatet, og hvorledes Forholdet i denne Henseende stillede sig, fremgik deraf, at det var paalagt Kvæstor at affatte de nødvendige Anmærkninger til de forskellige Rentekonti, som bleve at optage i de af Kvæsturens Bogholder udarbejdede Regnskabsoversigter. Det var denne Deling af Bogholderembedet, som efter deres Formening i og for sig var uhensigtsmæssig, og som til Forurettelse for andre Funktionærer i Kvæsturen frigjorde Bogholderen for en uforholdsmæssig stor Del af de ham paahvilende Pligter. Inspectores quæsturæ ansaa det saaledes for meget uheldigt, at Ministeriets Resolution havde lagt nye Byrder paa Kvæstors Embede, som forinden var i høj Grad byrdefuldt, besværligt og ansvarsfuldt, og med hvilket Bogholderembedet i disse Retninger ikke kunde sammenlignes. Det var en Uret ej blot mod den nu værende Kvæstor personlig, men ogsaa over for de Institutioner, hvis Tarv han varetog, at overlæsse ham i den Grad med Arbejde, som Tilfældet vilde blive efter den nye Ordning.

Videre er ikke foretaget i denne Sag.

2. Forpligtelsen til Gadefejning ud for den botaniske Have.

Da den nye botaniske Have var blevet anlagt, gjorde Kjøbenhavns Magistrat Fordring paa, at Haven skulde sørge for Gadefejning af den Strækning af Gothersgade, der stødte op til den. Herved vilde der paadrages Haven en Byrde, der ikke tidligere havde paahvilet den — endskjønt den ældre Have ogsaa havde sin Grund langs en Gadestrækning — og derfor ikke var paaregnet i dens Budgetforslag. Den konstituerede Direktør for den botaniske Have, Prof. Lange, henstillede i Skrivelse til Ministeriet af 10. Decbr. 1874, hvad der maatte kunne gøres for at skaffe de fornødne Midler til Veje til Bestridelse af Udgifterne herved. Efter at Ministeriet til anden Behandling i Folketinget af Forslaget til Finansloven for 1875—76 havde stillet Forslag om Udredelsen af et Beløb af 420 Kr. hertil, uden at dette var blevet bevilget, henstillede det i Skrivelse af 15. Apr. 1875 til Magistraten, om den ikke, i Betragtning dels af, at den gamle

Have ingen Forpligtelse tidligere havde haft til at renholde Gaden uden for samme, dels af den Betydning, Haven havde for Kommunens Beboere, og de store Ofre, Universitetet havde bragt ved Havens Anlæg alene i det store Publikums Interesse og langt ud over Universitetets nærmeste Behov og Formaal, maatte være villig til at bære den omhandlede Udgift af Kommunens Kasse. Herpaa svarede Magistraten under 7. Maj, efter den samlede Magistrats Beslutning, at den ikke kunde paatage sig at udrede denne Udgift af Kommunens Kasse.

Under 2. Juni begjærede Ministeriet en Udtalelse af Kammeradvokaten, om Universitetet kunde anses retlig forpligtet til at besørge Renholdelsen og udrede Udgifterne dertil. I Skrivelse af 18. s. M. udtalte Kammeradvokaten, at Grunden til, at den ældre botaniske Have havde været fritaget for den paagjældende Byrde, formentlig var den, at de tidligere gjældende Love om Gadernes Renholdelse ikke ansaas anvendelige paa Statsejendomme. Den nu gjældende Lov, Politivedtægt 18. Jan. 1869, Afsnit 2, Kap. 1, paalagde i al Almindelighed enhver, der ejede Grund eller Bygning, som stødte op til offentlig Gade eller Plads, Renholdelsespligten, og Adg. 22. Jan. 1869, som satte Politivedtægten i Kraft, ophævede de tidligere gjældende Lovbestemmelser om denne Gjenstand. Da Lovgivning og Retspraxis ikke mere vare byggede paa de tidligere Anskuelser om Statens og Statsejendommens Forhold til Kommunens Afgifter og Byrder, vilde den nævnte Lovbestemmelse sikkert anses anvendelig paa botanisk Have. I øvrigt bemærkede han, at saa vidt han havde kunnet finde, var der ikke blevet bekendtgjort noget om den omhandlede Gadestræknings Overtagelse af det offentlige, medens de Bestemmelser, som efter Politivedtægtens § 95 skulde gjælde om Fæstningsterrænet, ikke indeholdt noget om Renholdelsespligt. Om den nye Gothersgade desuagtet, paa Grund af, at den notorisk var anlagt af Kommunen til almindelig Færdsel, vilde blive anset for offentlig, eller kunde henføres til de private Gader, som med vedkommendes Minde vare aabnede til almindelig Færdsel, og hvor Renholdelsespligten ogsaa gjaldt, jfr. Vedtægtens § 97, var vanskeligt at sige; dog vilde vistnok en af Delene blive antaget.

Ministeriet ansaa det imidlertid for rigtigst, at der fra Havens Side intet foretoges med Hensyn til Fejningen af den omtalte Gadestrækning, og at der heller ikke paa Finanslovsforslaget for 1876—77 optoges noget Beløb til denne Udgift, og tilskrev derfor under 5. Juli den konstituerede Direktør for den botaniske Have og Kvæstor herom. Dette foranledigede, efter at først nævnte havde givet Politidirektøren Meddelelse herom, et Andragende fra denne til Justitsministeriet med Forespørgsel om, hvorledes der i denne Henseende skulde forholdes. Efter dette Ministeriums Begjæring udtalte Kultusministeriet sig i Skrivelse af 10. Sept. herom. Det Areal, som i Følge L. 6. Juli 1867 § 4 var overdraget Universitetet til Anlæg af en botanisk Have i Overensstemmelse med Kontrakt om Overdragelse til Kjøbenhavns Kommune af en Del af Kjøbenhavns Fæstningsterræn m. m. af 29. Oktbr. 1869 § 1, var udlagt »mellem Gothersgadens og Sølgadens Forlængelser«. Selve Gadeanlægget i hele dets Bredde var saaledes sket paa den af Kjøbenhavns Kommune erhvervede Del af Fæstningsterrænet og utvivlsomt foretaget alene i Kommunens Interesse. Fordelen herved havde saaledes alene været paa Kommunens Side, og da det Universitetet udlagte Areal ikke maatte benyttes til Bebyggelse, men kun til de i Loven særlig anførte Øjemed, medførte Forlængelsen af Gothersgade for saa vidt aldeles ingen Fordel for Universitetet. At den der-

imod skulde kunne paabyrde det yderligere Udgifter af betydeligt Omfang, forekom Ministeriet saa ubilligt, at det ikke troede at kunne lade sig affinde med en Henviſning til Politivedtægten for Kjøbenhavn, hvis Bestemmelser næppe kunde antages anvendelige paa et saa særligt Forhold som det her omtalte. Kultusministeriet tilføjede, at Gadefejningen ud for den gamle botaniske Have altid havde været og endnu var Universitetet aldeles uvedkommende.

Justitsministeriet tilskrev under 23. Sept. Kultusministeriet, at det ikke skjønnede, at de af bemeldte Ministerium anførte Grunde, som skulde tale for, at det ikke skulde paahvile den nye botaniske Have at feje Gadestrækningen ud for samme, kunde komme i Betragtning lige over for den almindelige Bestemmelse i Politivedtægtens § 76, der lagde den nævnte Forpligtelse paa enhver, der ejede Grund eller Bygning, som stødte op til offentlig Gade. Saafremt Kultusministeriet imidlertid ønskede under et civilt Søgemaal at søge det afgjort, om Forpligtelsen maatte paahvile Kjøbenhavns Magistrat, vilde Justitsministeriet intet have imod at tilkjendegive Politidirektøren, at videre Skridt til at fremtvinge Opfyldelsen af den formentlige Forpligtelse kunde standses, indtil et saadant Søgemaal var bragt til Ende, og at Gadefejningen imidlertid burde udføres ved Politiets Foranstaltning mod fornøden Skadesløsholdelse af den, hvem Forpligtelsen efter Sagens Tilendebriſelse viste sig at paahvile. I Skrivelse af 6. Oktbr. svarede Kultusministeriet imidlertid, at det ikke var sindet ved civilt Søgemaal at søge det afgjort, om Forpligtelsen til Gadefejningen paahvilede Kjøbenhavns Magistrat.

Under 25. Oktbr. 1875 indberettede den konst. Direktør for den botaniske Have, Prof. Lange, til Ministeriet, at der var forkyndt ham en Kjendelse af Kongens Foged angaaende Udpankning i hans private Bolig for 40 Kr., som Kjøbenhavns Politi havde betalt for Gadefejning langs den nye botaniske Have indtil den Tid, da denne standsedes, og at der var tilstaaet ham Udsættelse af Udpankningsforretningen i 8 Dage for at kunne anmelde Sagen for Ministeriet. Han henstillede derhos til Ministeriet, hvilke Skridt der i denne Anledning maatte være at foretage. I Overensstemmelse med den derefter modtagne Instrux fra Ministeriet protesterede han mod Forretningens Fremme, hvorefter Kongens Foged afsagde en Kjendelse, der gik ud paa, at den begjærede Udpankning ikke kunde foretages. Politidirektøren anlagde da ved Gjældskommissionen Sag mod Kultusministeriet paa Universitetets Vegne til Betaling af det af Politiet udlagte Beløb for Renholdelsen af den omspurgte Gadestrækning fra det Tidspunkt, da Haven ophørte med Gadefejningen, og indtil Stævningens Dato. Ved Gjældskommissionens Dom af 27. Maj 1878 blev Ministeriet paa Universitetets Vegne tilpligtet at betale Beløbet, og ved denne Dom akkviescerede Ministeriet under den Forudsætning, at Beløbet bevilgedes, efter at Kvæstor i en under 16. Avg. afgivet Erklæring havde udtalt sig herfor. Ved Finansloven for 1879—80 bevilgedes det til Renholdelsen fornødne Beløb.

3. Berigtigelse af Universitetets Adkomst til den nye botaniske Have.

I Fortsættelse af, hvad der i Aarb. f. 1877—78 S. 483—87 er anført om Berigtigelse af Universitetets Adkomst til den nye botaniske Have, skal her følgende meddeles.

Ved den kgl. Landsover- samt Hof- og Stadsrets Dom af 11. Novbr. 1878 tilkjendtes der Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet paa Universitetets Vegne Ejendomsret til Grundene Matr. Nr. 159 og 162 i Nørrevold Kvarter. Ejendomsdommen lyder saaledes:

»I Anledning af, at der er en Mangel ved den Adkomst, hvormed Universitetet i Kjøbenhavn besidder Ejendommene Matr. Nr. 159 og 162 i Nørrevold Kvarter her i Staden, af hvilke Ejendomme først nævnte udgjør det mellem botanisk Have, Farimagssvejen og det nye Sølgadetry beliggende Areal, stort 20,000 □ Al., der tidligere var matrikuleret under Nr. 49, og sidst nævnte de til botanisk Have indtagne Triangler, de tidligere Matr. Nr. 34 og 35, samt hele det øvrige, til bemeldte Have og astronomisk Observatorium henhørende Grundstykke, det tidligere Matr. Nr. 48, og da samme derfor ikke kan disponere over bemeldte Ejendomme uden præjudicerende Retsanmærkning, er det ved en ad mandatum udfærdiget kgl. Bevilling af 22. Maj f. A. tilladt, at Citanten, Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet paa bemeldte Universitets Vegne, ved Stævning til vedkommende Ret, som trede Gange efter hinanden skulde indrykkes i den Berlingske politiske og Avertissements Tidende, med Aar og Dags Varsel maa indkalde alle og enhver, der maatte formene at have nogen Adkomst til oven nævnte Ejendomme eller nogen Del deraf, til dermed at fremkomme og saadan Adkomst at bevisliggjøre, saaledes at der, saafremt ingen inden foreskrevne Tids Forløb dermed skulde melde sig, maa paa merbemeldte Ejendomme erhverves Ejendomsdom.

Da Citanten i Henhold hertil, efter meddelt fri Proces, har udtaget Stævning til nærværende Ret, som er Eiendommenes Forum, og da Citanten med Hensyn til Varslet og i øvrigt har forholdt sig efter Bevillingens Forskrifter, samt da der ved Sagens Foretagelse ikke har meldt sig nogen med Fordring paa de ommeldte Ejendomme, vil der overensstemmende med den derom nedlagte Paa-stand være at give Citanten paa Kjøbenhavns Universitets Vegne Ejendomsdom paa Ejendommene.

Efter Sagens Beskaffenhed kan der ikke tillægges Overretsprokurator Winther, der har været beskikket for Citanten, og hvis Sagførelse har været for-svarlig, Salær.

Stempelovertrædelse foreligger ikke.

Thi kjendes for Ret:

Citanten, Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet paa Kjøbenhavns Universitets Vegne, bør være ejendomsberettiget til Ejendommene Matr. Nr. 159 og 162 i Nørrevold Kvarter her i Staden.«

Denne Ejendomsdom med tilhørende Maalebrev blev tinglæst i den kgl. Landsover- samt Hof- og Stadsret d. 14. Decbr. Udgifterne med Ejendomsdommens Erhvervelse og Tinglæsning, i alt 50 Kr. 76 Ø., bleve overensstemmende med Finansministeriets Tilsagn i Skrivelse af 16. Juni 1876*) af dette refunderede Universitetet. Med Ministeriets Samtykke tillagdes der Overretsprokurator Winther for Sagførelsen et Honorar af 50 Kr., der udrededes af Universitetets Konto for ekstraordinære Udgifter.

*) Univ. Aarb. 1877—78 S. 483.

4. Dækning af Universitetets Underskud for 1878—79.

Under 17. Juli 1879 indstillede Kvæstor til Ministeriet, at Universitetets Underskud for 1878—79 dækkedes derved, at Kommunitetet overtog 3 af Universitetets Panteobligationer til et samlet Beløb af 87,400 Kr. mod Afgivelse af en Kapital af samme Størrelse. Ministeriet begjærede imidlertid i Skrivelse af 30. s. M. Erklæring af Kvæstor, efter Samraad med inspectores quæsturæ, om det ikke maatte anses heldigst at søge Underskudet dækket ved Salget af de Universitetet tilhørende kgl. Obligationer, da disses Kurs for Tiden var saa høj, at det maatte antages at være til Fordel for Stiftelsen at realisere dem.

I den derefter under 2. Avg. afgivne Erklæring oplyste Kvæstor, at Universitetet af kgl. Obligationer kun ejede et Indskrivningsbevis paa 79,200 Kr. Af andre offentlige Papirer havde det en Kapital af 200,000 Kr. i 4 % sjællandske Jærnbane-Prioritets Obligationer, 15,800 Kr. i Nationalbankaktier og en gammel Brandkasse Obligation à $3\frac{3}{4}$ % paa 3,680 Kr. Vel stode baade de kgl. og Jærnbane-Prioritets Obligationerne for Tiden i den forholdsvis høje Pris af $94\frac{1}{2}$ og $93\frac{3}{4}$; men Universitetet vilde dog ved Salg tabe Renten af omtrent 5,000 Kr., hvilken Kapital maatte føres til Udgift i Regnskabsoversigten uden for Finansloven som Tab ved Realisationen under Pari. Dette Tab vilde derimod ganske undgaas, dersom der forholdtes paa den foreslaaede Maade, ligesom oftere tilforn, at naar en af de under Kvæsturen hørende Kasser var i Forlegenhed for Kontanter, paa samme Tid som en anden skulde frugtbargjøre en overflødig Beholdning, overtog denne, i Stedet for at gjøre direkte Udlaan, et Beløb af hines Panteobligationer. Kommunitetet havde den fornødne Kapital til Dækning af det omhandlede Underskud til Raadighed og vilde desuden i Aarets Løb kunne udlaane en ikke ubetydelig Kapital; for Universitetet var det derimod for alle mødende Tilfældes Skyld godt at have en lille Kapital i let realisable offentlige Papirer.

Ministeriet tilskrev imidlertid under 5. Avg. Kvæstor, at det ansaa det for rettest, at det til Dækning af Underskudet fornødne kontante Beløb af 87,400 Kr. tilvejebragtes ved Realisation af de Universitetet tilhørende kgl. Obligationer til nominelt Beløb 79,200 Kr. og det fornødne Antal af de samme ligeledes tilhørende 4 % sjællandske Jærnbane-Prioritets Obligationer, da disse Papirers Kurs for Tiden var saa høj, at en fordelagtig Realisation kunde finde Sted. De kgl. Obligationer overtoges af Finansministeriet til Dagens Kurs.

B. Enkelte Foranstaltninger.

1. Restavrationen af Universitetets Forsal.

Ved Skrivelse af 19. Apr. 1864 henlede Konf. Forchhammer Konsistoriums Opmærksomhed paa, at Freskomalerierne i Universitetets Forsal truedes med Ødelæggelse, idet Kalkmalingen hævede sig, løsnede sig fra Grunden og faldt af, enten af sig selv eller ved den mindste Berøring. Ved Undersøgelse havde han fundet, at der dannede sig smaa Gipskrystaller paa Overfladen af Kalkvæggen, mellem denne og Farven. Hidtil var det især den gule Okker, som havde lidt, men hist og her havde ogsaa andre farvede Partier begyndt at løsne sig.